

HS - Ulkomaat - 24.3.1998 - 5945 merkkiä - 2. painos

Luostarit ovat osa tiibetiläisten sosiaaliturvaa

PILVI TORSTI LHASA-Munkki Tashi, 69, istuu pienen luostarin rappusilla. Hänen lenkkikenkänsä ovat puhki ja vaatteet risaiset. Suussa törröttää pari hammasta, ja leuassa hapsottaa muutama harmaa karva.

Hän avaa luostarin temppelin oven ja näyttää, mitä jäi kulttuurivallankumouksessa jäljelle. Uskonnolliset kuvat ja patsaat on viety pois. Munkki on ylpeä vain temppelin perällä olevasta monimetrisestä Buddhasta, joka on pystytty lahjoitusvaroilla muutama vuosi sitten hankkimaan.

Munkki muistelee 1960-luvun tapahtumia katkerana. "Koko alakerta oli täynnä sotilaita. Temppelistä tuli sotilastukikohta. Tai pikemminkin siitä tuli sikala", hän sanoo. Ennen kulttuurivallankumousta tässä Lhasan laitamilla olevassa kyläluostarissa oli 30 munkkia, nyt heitä on kymmenen. Tashin suurin unelma on jälleenrakentaa vanha kotiluostarinsa.

Kiinalaishallinto

murskasi luostarit Viimeinen puoli vuosisataa on ollut Tiibetin luostarilaitokselle murheellinen. 1950-luvulla alkanut kommunistinen kiinalaishallinto näki tiibetiläisten vahvan uskonnollisuuden ja erityisesti buddhalaisten luostareiden poliittisen roolin suurena uhkana. Munkkeja siirrettiin työleireille, ja kansaa kiellettiin antamasta rahaa luostareille. Luostarit pakotettiin luopumaan maaomaisuuksistaan ja muista kalleuksistaan.

Kiinalaislukujen mukaan Tiibetin alueen luostareissa asui 114100 munkkia ja nunnaa 1958, kaksi vuotta myöhemmin enää 18100. Viimeinen niitti oli 1960-luvun lopun kulttuurivallankumous, jonka tavoitteena oli uskonnon täydellinen hävittäminen. Luostareita, temppeleitä ja muita uskonnollisia symboleita ryöstettiin ja hävitettiin järjestelmällisesti. Noin 3000 luostarista kahdeksan säilyi tuhoilta 1970-luvun alkuun asti.

Kiinan politiikka muuttui 1980-luvulla, ja luostareita alettiin jälleenrakentaa. Valtio on lahjoittanut rahaa suurille ja kuuluisille luostareille. Sen sijaan Tashin kotiluostarin kaltaiset paikat ovat täysin tavallisten ihmisten lahjoitusten varassa.

"Monissa pikkuluostareissa tavallaan petyin. Sitä luulee näkevänsä ihania vanhoja patsaita ja kuvia, mutta löytääkin kammottavia uudisrakennelmia ja samanlaisia rihkamannäköisiä kiiltäviä Buddhan kuvia", saksalainen Christine Proeder sanoo. Hän on tutkinut buddhalaisuutta ja kiersi tammi-helmikuussa neljä viikkoa Tiibetin luostareissa. "Tulee mieleen, että Lhasassa täytyy olla iso buddhatehdas", hän naurahtaa.

Joka kylässä

oma luostari Munkkina eläminen tuntuu olevan Tiibetissä enemmänkin elämäntapa kuin hurskaudenharjoitusta. Monet munkeista eivät näytä erityisen kiinnostuneilta uskonnollisista menoista, vaan vilkuilevat mieluummin vieraita.

"Noin yksi kymmenestä kokelaasta osoittautuu lahjakkaaksi ja oppivaiseksi. Muiden tehtäväksi jää luostarin ylläpitäminen: rahanhankinta, siivous, ruuanlaitto", sanoo Proeder.

Luostarilaitos on hierarkkinen. Tiibetin neljällä eri buddhalaisuuden haaralla on kullakin oma johtava luostarinsa. Ne kouluttavat opettajia pikkuluostareihin, jotka puolestaan lähettävät lahjakkaimmat oppilaansa isoihin luostareihin.

Miltei jokaisessa kylässä on oma pikkuluostari, johon köyhät perheet voivat poikansa lähettää. Ihmiset ovat tottuneet lahjoittamaan rahaa luostareihin, ja kaikki kunnioittavat munkkeja.

Tashi tuli kotiluostariinsa 8-vuotiaana jäätyään orvoksi. 14-vuotiaana hän muutti suurempaan luostariin lisäoppia saamaan. Kulttuurivallankumous sulki luostarin, ja Tashi sai suojapaikan kylässä asuvien sukulaisten luona.

"Perheellä oli aina välillä minun takiani vaikeuksia", hän sanoo hiljaisesti. Kun yritän kysyä lisää, hän vaikenee. Vaikka luostarien toiminta onkin tätä nykyä sallittua, munkkeja valvotaan tarkasti. 1980-luvun lopulla Tiibetissä oli laajoja munkkien ja nunnien johtamia mielenosoituksia kiinalaishallintoa vastaan. Sen jälkeen Peking on nähnyt munkit jatkuvana uhkana.

Luostarin asukkaiden täytyy allekirjoittaa kolmikohtainen "munkkilupaus" Kiinan valtiolle. Heidän pitää vanna vilpittömästi haluaan elää luostarissa uskonnon vuoksi ja luvata, etteivät he harjoita mitään poliittista toimintaa. He eivät saa olla missään yhteydessä Intiassa Dharamsalassa Dalai Laman johdolla toimivaan tiibetiläisten pakolaishallitukseen.

Vielä pari vuotta sitten munkkien tuli kaikkien kiinalaisten tapaan opiskella päivittäin kommunismia. Munkkeja ja nunnia, jotka ovat kieltäytyneet "hylkäämästä" Dalai Lamaa, on uutistoimisto AP:n mukaan pidätetty myös aivan viime aikoina. Munkit varovat

ulkopuolisia

Eryteisesti suurissa luostareissa munkit ovat hyvin varovaisia. Lhasan toisessa suuressa luostarissa, Serassa keskusteluyritykset tyssäävät ystävällisiin "ei ole aikaa" -vastauksiin. Luostarin johtajakin tervehtii mielellään ulkomaalaista vierasta, mutta keskustelu jää "onpa sinulla kylmät kädet" -tasolle.

Myöhemmin kuulen, että viimeksi 1995 viranomaiset asuivat Sera-luostarissa tarkkaillen ja kuulustellen munkkeja. Kaikki, joilla epäiltiin olevan vähänkään poliittisia intressejä, heitettiin ulos. Serassa on noin 400 munkkia ja lähes yhtä paljon nuoria oppilaita.

Viime vuosina on määrätty, etteivät munkit saa olla alle 18-vuotiaita. Käytäntö on kuitenkin toinen. "Monissa pikkuluostareissa on alle 18-vuotiaita. Tuntuukin siltä, että joka kylään on kerrottu eri säännöt. Näin pyritään vähentämään luostarien välistä yhteistyötä, hallitsemaan ja alistamaan", uskoo Proeder.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Artikkelilinkki: [Tseringistä tulee munkki](#)